

УДК 070-028.26-043.2

DOI: <https://doi.org/10.18524/2308-3255.2024.30.318431>

АУДІОВІЗУАЛЬНИЙ ПІДХІД У ЖУРНАЛІСТИЦІ РІШЕНЬ: ЕФЕКТИВНІСТЬ ФОРМАТУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА АУДИТОРІЮ

Арсен Подосян,

викладач кафедри журналістики, реклами та медіакомунікацій
факультету журналістики, реклами та видавничої справи
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
e-mail: apodosian@gmail.com
ORCID iD: 0009-0001-3771-9495

Сучасна журналістика переживає етап трансформації, все більше уваги приділяється не лише інформуванню, але й допомагає аудиторії у вирішенні реальних проблем. Одним із таких інноваційних підходів є журналістика рішень (англ. solution journalism), що зосереджується на висвітленні не тільки проблем, а й ефективних шляхів їх розв'язання. Аудіовізуальний формат як складова цього підходу має значний вплив на залученість аудиторії, зокрема завдяки можливостям візуалізації складної інформації та емоційного контакту.

У цій статті ми дослідимо ефективність аудіовізуального підходу у журналістиці рішень на прикладі програми «Української служби інформації» (УСІ) «Що робити, якщо», зокрема випусків «Що робити, якщо ви стали учасником дорожньо-транспортної пригоди (ДТП)?» та «Що робити, якщо вас затопили сусіди?».

Ключові слова: журналістика, журналістика рішень, аудіовізуальний формат, медіа, аудиторія.

Актуальність дослідження. Постановка проблеми та її зв'язок із науковими й практичними завданнями.

В умовах зростання популярності соціальних мереж і домінування кліпового мислення сучасна аудиторія віддає перевагу коротким і зрозумілим форматам. Аудіовізуальні матеріали не лише приваблюють увагу, але й полегшують сприйняття складної інформації, що особливо важливо у контексті вирішення життєвих проблем.

Журналістика рішень спрямована на створення практично орієнтованих матеріалів, які мотивують аудиторію до дій і допомагають у розв'язанні конкретних проблем. Водночас у науковій літературі недостатньо уваги приділено аналізу ефективності цього підходу в аудіовізуальному форматі. Тому дослідження такого формату є актуальним як для вдосконалення журналістської практики, так і для розширення знань у сфері комунікаційних технологій.

Окремі аспекти цієї проблематики висвітлювали у своїх роботах дослідники, зокрема О. Іванова та Дж. Хотц.

Мета дослідження.

Метою дослідження є вивчення впливу аудіовізуального формату на розвиток журналістики рішень, зокрема його ролі у формуванні довіри аудиторії, покращенні доступності інформації та стимулюванні соціальних змін. У роботі розглядаються принципи журналістики рішень у контексті сучасних медіа та аналізується, як аудіовізуальні матеріали можуть підвищити ефективність комунікації, викликати емоційний відгук і мотивувати аудиторію до дій.

Для досягнення мети дослідження було проаналізовано відповідність матеріалів принципам журналістики рішень, розглянуто роль аудіовізуального формату у поданні інформації, а також вивчено реакції аудиторії та перспективи вдосконалення таких матеріалів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аудіовізуальний підхід у журналістиці рішень є перспективним інструментом для ефективного комунікування важливих ідей, зокрема у форматах, орієнтованих на соціальні зміни. Нижче розглянемо основні аспекти, підкреслені у дослідженнях і публікаціях на цю тему:

У статті «Ten Reasons Why We Need Solutions Journalism» автори акцентують увагу на тому, що журналістика рішень сприяє не лише інформуванню, але й формуванню практичного розуміння того, як можна вирішувати суспільно важливі проблемами. Візуальні елементи сприяють підвищенню емпатії та кращому розумінню складних питань, а інтеграція креативних підходів до вирішення соціальних проблем у журналістські матеріали сприяє підвищенню аналітичної глибини, тематичної різноманітності та інформаційної цінності репортажів [8].

У роботі Дж. Хотца «Журналістика рішень: лайфхаки для продуктивності» зазначено, що аудіовізуальні матеріали, які зосереджуються на позитивному висвітленні рішень, допомагають підтримувати психологічне благополуччя аудиторії. Це особливо важливо під час криз, коли аудиторія схильна до сприйняття негативного контенту. Відео сюжети, інтерактивні відео та документальні серії виявляються найефективнішими для формування оптимістичного погляду [2].

Дослідження, опубліковані «Solution Journalism Network», підкреслюють ключову роль аудіовізуального підходу у журналістиці рішень. Автори вказують, що інтеграція відео, анімацій і документальних фільмів дозволяє значно розширити аудиторію за рахунок візуального приваблення та доступності контенту. Крім того, аналіз успішних кейсів показує, що такі матеріали підвищують рівень довіри до журналістики і стимулюють участь громадян у соціальних проектах [7].

Аудіовізуальний підхід у журналістиці рішень є потужним інструментом, здатним змінювати не лише формат подання інформації, але й саму взаємодію між жур-

налістами та їхньою аудиторією. Він сприяє глибшому залученню, підвищує рівень довіри до медіа та допомагає розширювати позитивний вплив журналістики рішень.

Важливим джерелом є робота О. Іванової «Конструктивність конструктивної журналістики в конфліктогенному соціально-комунікаційному середовищі», в якій авторка зазначає, що журналістика рішень здатна надавати медіааудиторії новинний контент, який є зрозуміло структурованим, змістовно релевантним та комфортним для сприйняття. Її основою стають креативні технології створення медіапродуктів у поєднанні з точністю подачі інформації, перевіркою її достовірності, уважністю до соціальних настроїв і професійним підходом до роботи [1].

Виклад основного матеріалу дослідження.

Журналістика рішень, на відміну від традиційної журналістики, не просто висвітлює проблеми, а робить акцент на їх вирішенні. Центральним завданням журналістики рішень є не тільки повідомлення про проблему, але й аналіз того, як суспільство, організації та окремі люди намагаються з нею впоратися. Це включає приклади інноваційних практик, колективних зусиль та успішних програм, спрямованих на подолання кризи.

На відміну від емоційних та сенсаційних розповідей, які часто домінують у традиційній журналістиці, журналістика рішень вимагає ретельного аналізу даних. Журналіст повинен дослідити, які заходи було вжито для вирішення проблеми, наскільки вони ефективні та які обмеження існують.

«Solution Journalism Network» описує журналістику рішень наступним чином: «Вона чітко та переконливо розповідає, як відповідати на соціальні проблеми. Вона у критичний та правдивий спосіб розслідує і пояснює, показує приклади людей, які працюють над розв'язанням проблем. Вона фокусується не лише на тому, що могло б спрацювати, але і як, і чому це може спрацювати або не спрацювати» [7].

Важливо враховувати, що рішення, які працюють в одному контексті, можуть бути неефективними в іншому. Журналісти мають надавати інформацію про контекст, у якому застосовано це рішення, щоб читач міг оцінити його придатність для інших умов.

Аналіз існуючого досвіду показує як сильні, так і слабкі сторони моделі журналістики рішень. Серед основних переваг — її ефективність, яка проявляється в здатності впливати на важливі соціальні, політичні та економічні процеси. Крім того, до переваг можна віднести високу якість кінцевого продукту, загальне підвищення рівня журналістики, залучення нової аудиторії та довготривалий вплив, який досягається завдяки такому підходу [8].

Важливо підкреслити, яку роль відіграє журналістика рішень у підтримці та покращенні психологічного благополуччя аудиторії під час кризових ситуацій [2].

Журналістика рішень не представляє проблему як вирішену назавжди. Замість цього вона акцентує увагу на складності процесу та тому, що рішення потребують постійного вдосконалення й адаптації.

На даний час журналістика рішень як сучасний підхід до медійної комунікації отримує дедалі більшу популярність завдяки своїй орієнтованості на пошук конструктивних відповідей на суспільні виклики. У цьому контексті аудіовізуальні формати, як-от відеоматеріали, стають інструментом підвищення ефективності журналістики рішень. Це обумовлено особливостями сприйняття сучасної аудиторії, яка в умовах цифрової епохи схильна до кліпового мислення і надає перевагу інформації, поданій через візуальні та інтерактивні засоби.

ОСНОВНІ ОЗНАКИ ЦЬОГО ПІДХОДУ

- Фокус на рішенні*
Матеріал аналізує реакцію на соціальну проблему, показуючи, як працює запропоноване рішення в конкретному контексті.
- Доказовість*
Журналістика рішень ґрунтується на перевірених даних і фактах, що підтверджують ефективність запропонованих рішень.
- Висновки та практичні уроки*
Акцент на тому, чого можна навчитися з успішного чи неуспішного досвіду, та як цей досвід може бути адаптований в інших умовах.
- Врахування обмежень*
Матеріал відкрито говорить про недоліки, ризики чи обмеження рішення, уникаючи його ідеалізації.
- Практична користь для аудиторії*
Інформація має допомагати людям зрозуміти проблему та її можливі шляхи вирішення.

АНАЛІЗ ОЗНАК ЖУРНАЛІСТИКИ РІШЕНЬ НА ПРИКЛАДІ ПРОГРАМИ «ЩО РОБИТИ, ЯКЩО?»

На прикладі програми «Що робити, якщо?», створеної «Українською Службою Інформації», проведемо аналіз ефективності саме аудіовізуального формату журналістики рішень.

Розглянемо два випуски програми — «Що робити, якщо ви стали учасником ДТП?» та «Що робити, якщо ваше житло затопили сусіди?».

Коротко про що саме проєкт та випуски які аналізуємо: дорожньо-транспортна пригода — це ситуація, в якій може опинитися кожен, незалежно від досвіду чи дотримання правил. У випуску журналіст «Української Служби Інформації» розповів, як правильно діяти в таких обставинах, зокрема, як співпрацювати з поліцією та страховою компанією. Головна мета програми — допомогти простим громадянам зрозуміти складні юридичні нюанси зрозумілою мовою [3].

У випуску підкреслюється важливість дотримання послідовності дій після ДТП. Залишатися на місці пригоди, вмикати аварійну сигналізацію, фіксувати місце події, контактувати зі свідками та звертати увагу на наявність камер відеоспостереження — усе це допоможе уникнути непорозумінь та помилок у документах. Особливу увагу приділено правильному заповненню протоколу, адже кожна деталь має значення в суді [4].

Журналіст також наголосив на ключових моментах співпраці зі страховими компаніями. Наприклад, винуватець ДТП зобов'язаний повідомити страхову протягом трьох днів, а постраждалий має цілий рік на подачу заяви про компенсацію. Глядачам також пояснили різницю між полісами ОСЦПВ та КАСКО, які передбачають різні зобов'язання та умови виплат.

Проект у цілому спрямований на те, щоб простими словами пояснити складні юридичні аспекти повсякденного життя. Доступність інформації, наочні приклади та конкретні поради роблять ці випуски корисними для кожного, адже такі ситуації, як ДТП, можуть трапитися з будь-ким.

Другий випуск присвячений затопленому майну. У ньому акцент зроблено на послідовності дій, які допоможуть правильно впоратися з цією проблемою. Спочатку рекомендується перекрити воду, якщо це можливо. У ситуаціях, коли доступ до квартири сусідів-винників відсутній, можна звертатися до представників ОСББ чи ЖЕКу або викликати поліцію. Законодавство дозволяє екстрений доступ до житла для запобігання серйознішій шкоді [5].

Важливо зафіксувати факт затоплення, оскільки це стане основою для подальших дій. Складається акт за участю представників ОСББ, ЖЕКу, свідків і, за можливості, винуватців. У ньому зазначаються всі пошкодження, дата, адреса та причини інциденту. Для більшої надійності варто зробити фото- чи відеофіксацію наслідків.

Після цього визначається масштаб шкоди. У разі пошкодження меблів, техніки чи інших речей може знадобитися експертиза для оцінки матеріальних збитків. Якщо ремонт необхідно розпочати негайно, важливо зберігати всі квитанції та документи, які підтверджують витрати. У разі, якщо через затоплення постраждало здоров'я, потрібно мати медичні довідки, що підтверджують причинно-наслідковий зв'язок між подією та наслідками.

Відповідальність за затоплення може нести або сусід, або обслуговуюча організація, залежно від причини аварії. Закон встановлює презумпцію вини, тому винуватець має доводити свою непричетність. Якщо йдеться про дітей, які завдали шкоди, відповідальність несуть їхні батьки або опікуни.

Для тих, хто орендує житло, вирішення ситуації залежить від умов договору оренди. Якщо відповідальність орендаря не прописана, витрати може понести власник квартири, який потім може вимагати компенсації від орендаря. У разі, коли суперечка доходить до суду, важливо мати всі необхідні документи, експертні ви-

сновки та матеріали, які підтверджують ваші слова. Суд може також ухвалити відшкодування моральної шкоди чи судових витрат.

Особливу увагу у випуску приділено затопленням, спричиненим природними явищами, наприклад, сильними дощами. У таких випадках отримати компенсацію складніше. Міська влада може надати допомогу, але лише після оформлення відповідних актів та подання заяв. Якщо пошкодження спричинено неналежним станом інфраструктури, наприклад, зливової каналізації, можливо домогтися компенсації через суд [6].

Цей випуск проєкту має на меті допомогти людям розібратися в юридичних тонкощах та захистити свої права. Доступні пояснення, наочні приклади та чіткі рекомендації роблять матеріал корисним для широкої аудиторії, адже така проблема, як затоплення, може торкнутися кожного.

Обидва матеріали частково відповідає принципам журналістики рішень, але також має певні недоліки. Розглянемо їх через призму ознак цього підходу.

ЯК МАТЕРІАЛ ВІДПОВІДАЄ ОЗНАКАМ ЖУРНАЛІСТИКИ РІШЕНЬ

1. Фокус на рішенні

Обидва матеріали орієнтовані на надання практичних порад щодо вирішення складних життєвих ситуацій. У випуску про ДТП висвітлено конкретний алгоритм дій, включно з викликом поліції, фіксацією обставин пригоди та оформленням документів. Випуск про затоплення пропонує рекомендації щодо документування збитків, комунікації із сусідами та звернення до суду у разі конфліктів.

Проте обидва матеріали мають певні обмеження. Наприклад, у випуску про ДТП не аналізується ефективність запропонованих рішень у різних контекстах або вплив таких дій на загальну ситуацію з безпекою на дорогах. У матеріалі про затоплення недостатньо розглянуто успішність судових розглядів у подібних справах.

Таким чином, фокус на рішенні є частковим, оскільки акцент зроблено на інструкціях, але не на оцінці їхньої результативності.

2. Доказовість

У програмах використано нормативні дані та рекомендації, засновані на законодавстві. Наприклад, у випуску про ДТП згадується про правила заповнення «Європротоколу», права на фото- та відеофіксацію, а також вимоги до співпраці зі страховими компаніями. У матеріалі про затоплення використано норми Закону України «Про житлово-комунальні послуги» та статтю 1166 Цивільного кодексу України.

Однак у матеріалах бракує статистичних даних чи реальних прикладів успішного застосування порад.

Такий підхід міг би не лише підвищити довіру до матеріалу, а й слугувати підтвердженням ефективності запропонованих рішень.

3. Висновки та практичні уроки

У розглянутих програмах зроблено спробу надати практичні рекомендації, які можуть бути застосовані широкою аудиторією. Проте відсутність аналізу реальних кейсів або помилок, яких припускалися інші люди в подібних ситуаціях, знижує навчальний потенціал матеріалів.

Наприклад, у програмі про ДТП не зазначено, які труднощі можуть виникнути при заповненні документів або як уникнути конфліктів із правоохоронними органами.

Аналогічно, випуск про затоплення міг би бути доповнений прикладами успішних досудових домовленостей між сусідами.

4. Врахування обмежень

Матеріали частково висвітлюють обмеження запропонованих рішень. Зокрема, у програмі про затоплення згадується складність отримання компенсації у випадках, класифікованих як форс-мажор. У випуску про ДТП підкреслено важливість дотримання послідовності дій для уникнення помилок у документах. Водночас не розглянуто випадки, коли запропоновані рішення є недоступними, наприклад, через брак ресурсів чи відсутність підтримки з боку відповідальних органів.

5. Практична користь для аудиторії

Обидва матеріали мають високу практичну цінність завдяки детальним інструкціям і рекомендаціям. Випуск про ДТП навчає аудиторію, як уникнути проблем під час взаємодії зі страховими компаніями та поліцією.

У програмі про затоплення пропонуються конкретні кроки для документування збитків і захисту прав у суді. Однак для більшої користі матеріал слід доповнити інформацією про результативність рішень і рекомендаціями щодо альтернативних шляхів вирішення проблем.

ПЕРЕВАГИ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ФОРМАТУ

Особливістю цього матеріалу є використання аудіовізуального підходу. Застосування аудіовізуальних засобів у розглянутих випусках сприяло залученню ширшої аудиторії та підвищенню рівня розуміння матеріалів.

Сучасне кліпове мислення диктує нові підходи до подачі інформації. Текстові матеріали часто здаються занадто довгими й складними для сприйняття.

1. Відео забезпечує більш емоційне залучення завдяки наочним прикладам і зрозумілій подачі.
2. Лайфхаки та короткі ролики отримують більше відгуків і поширень, адже вони одразу дають практичну користь.
3. За даними редакції «Української служби інформації», саме відео збирає найбільше фідбеку, а його доступність сприяє розширенню аудиторії.

Висновки та перспективи дослідження.

Дослідження показало, що програми «Що робити, якщо?» частково відповідають принципам журналістики рішень. Вони пропонують практичні поради, базуються на достовірних даних і враховують певні обмеження. Однак їм бракує аналізу реальних кейсів, статистики та розгляду ширшого контексту.

Аудіовізуальний формат істотно змінює ефективність матеріалів завдяки візуалізації, емоційній залученості та інтерактивності. Зокрема:

- короткі ролики забезпечують легкість сприйняття;
- наочність сприяє кращому засвоєнню інформації;
- формат відео сприяє активному поширенню у соціальних мережах.

Крім того, для вдосконалення журналістики рішень доцільно:

- розширити використання реальних кейсів і статистики;
- забезпечити аналіз ефективності запропонованих рішень у довгостроковій перспективі.

Дослідження аудіовізуального підходу у журналістиці рішень відкриває перспективи для створення більш орієнтованих на потреби аудиторії матеріалів, що не лише інформують, але й сприяють вирішенню актуальних соціальних проблем.

Аудіовізуальний формат значно підсилює сприйняття, роблячи інформацію доступною для широкого кола глядачів. В умовах кліпового мислення та швидкого темпу життя відео стає найефективнішим інструментом журналістики рішень, забезпечуючи не лише інформування, але й активну взаємодію з аудиторією.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Іванова О. А. Конструктивність конструктивної журналістики в конфліктогенному соціальнокомунікаційному середовищі. *Діалог : Медіастудії*. Одеса, 2022. Вип. 28. С 81-95.
2. Хотц. Дж. Журналістика рішень: лайфхаки для продуктивності. *Media Lab*. 17 січня 2020. URL: <https://medialab.online/news/zhurnalistyka-rishen/> (дата звернення: 21.09.2024).
3. Що робити, якщо Ви стали учасником ДТП? *Українська Служба Інформації (УСІ)*. URL: <https://usionline.com/chto-delat-esli-stali-uchastnikom-dtp/> (дата звернення: 04.09.2024).
4. Що робити, якщо Ви стали учасником ДТП? [відео]. *YouTube*. URL: https://youtu.be/cUR7mH0x_es?si=DE9AsEEPn5nFXyh3 (дата звернення: 05.09.2024).
5. Що робити, якщо затопили вашу квартиру? *Українська Служба Інформації (УСІ)*. URL: <https://usionline.com/chto-delat-esli-zatopili-vashu-kvartiru-video> (дата звернення: 04.09.2024).

6. Що робити, якщо затопили вашу квартиру? [відео]. *YouTube*. URL: <https://youtu.be/JMLXg-Jlnmw?si=MpqLEq20tCiFdfk0> (дата звернення: 05.12.2024).
7. Solution Journalism Network. URL: <https://www.solutionsjournalism.org> (дата звернення: 21.09.2024).
8. Ten Reasons Why We Need Solutions Journalism. *The whole story*. URL: <https://thewholestory.solutionsjournalism.org/ten-reasons-why-we-need-solutions-journalism-a4b29c663086> (дата звернення: 21.09.2024).

UDC 070-028.26-043.2

DOI: <https://doi.org/10.18524/2308-3255.2024.30.318431>

AUDIOVISUAL APPROACH IN SOLUTION JOURNALISM: FORMAT EFFECTIVENESS AND ITS IMPACT ON AUDIENCE

Arsen Podosyan,

Lecturer at the Department of Journalism,
Advertising and Media Communications,
Faculty of Journalism, Advertising, and Publishing
Odesa I. I. Mechnikov National University
e-mail: apodosian@gmail.com
ORCID iD: 0009-0001-3771-9495

Modern journalism is undergoing a profound transformation, driven by the evolving needs of audiences and the challenges of an increasingly complex world. In this new era, the role of journalism extends beyond simply reporting facts or delivering breaking news. It is becoming a platform for empowering individuals and communities by providing actionable insights and practical solutions to pressing issues. This shift is particularly evident in the rise of solution journalism, an innovative approach that not only uncovers problems but also emphasizes successful methods to address them. By focusing on what works and why, this form of journalism helps bridge the gap between information and action, fostering a sense of agency and hope among its audience.

One of the most compelling tools in this transformation is the audiovisual format. As a dynamic and engaging medium, it goes beyond traditional text-based reporting to bring stories to life through visuals and sound. This capability is especially impactful when it comes to explaining complex topics or emotionally resonant issues. The ability to visualize data, demonstrate processes, and convey human experiences makes audiovisual storytelling a powerful way to connect with audiences on a deeper level. It not

only enhances understanding but also fosters empathy, drawing viewers into the narrative and encouraging them to engage with the issues being presented.

In this context, solution journalism paired with audiovisual storytelling has the potential to reshape how we perceive and respond to societal challenges. By blending informative content with compelling visuals, this approach makes it easier for audiences to comprehend and act on the information provided. Such synergy between form and function underscores the importance of innovative storytelling methods in modern media, paving the way for journalism to play a more active role in driving positive change.

In this article, we will explore the effectiveness of the audiovisual approach in solution journalism through the example of the Ukrainian Information Service (UIS) program "What to Do If", specifically the episodes "What to Do If You Are Involved in a Road Traffic Accident?" and "What to Do If Your Neighbors Flooded You".

Keywords: journalism, solution journalism, audiovisual format, media, audience.

REFERENCES:

1. Ivanova, O. A. Constructiveness of Constructive Journalism in a Conflict-Generating Socio-Communicative Environment (2022). *Dialoh : Mediastudii*. Issue 28. pp. 81-95.
2. Khotz, Dzh. Solutions Journalism: Life Hacks for Productivity (2020). *Media Lab*. January 17. URL: <https://medialab.online/news/zhurnalistyka-rishen/> (accessed: 21.09.2024).
3. What to Do If You Are Involved in a Road Traffic Accident? *Ukrains'ka Slujba informacii (USI)*. URL: <https://usionline.com/chto-delat-esli-stali-uchastnikom-dtp/> (accessed on 04.09.2024).
4. What to Do If You Are Involved in a Road Traffic Accident? [video]. *YouTube*. URL: https://youtu.be/cUR7mH0x_es?si=DE9AsEEPn5nFXyh3 (accessed on 05.09.2024).
5. What to Do If Your Neighbors Flooded You? *Ukrains'ka Slujba informacii (USI)*. URL: <https://usionline.com/chto-delat-esli-zatopili-vashu-kvartiru-video> (accessed on 04.09.2024).
6. What to Do If Your Neighbors Flooded You? [video]. *YouTube*. URL: <https://youtu.be/jMLXg-Jlnmw?si=MpqLEq20tCiFdfk0> (accessed on 05.09.2024).
7. Solution Journalism Network. URL: <https://www.solutionsjournalism.org> (accessed on 21.09.2024).
8. Ten Reasons Why We Need Solutions Journalism. *The whole story*. URL: <https://thewholestory.solutionsjournalism.org/ten-reasons-why-we-need-solutions-journalism-a4b29c663086> (accessed on 21.09.2024).